

Raritní obálka se známkou Království Kábul

Pokusím se popsat průběh objevu velmi vzácné obálky z území dnešního Afghánistánu, tehdejšího Království Kábul.

Jak většina čtenářů Infofily, internetových stránek Petra Hoffmanna a Geophily ví, zabývám se již několik let známkami a poštovními materiály starého Afghánistánu do r. 1900. Vypracoval jsem exponát Afghánistán 1871-1900, který jsem několikrát úspěšně vystavoval a při různých příležitostech poskytl rozhovor pro noviny i sdělovací prostředky. Nejčastější otázky byly: „Jak jste přišel k těmto vzácným materiálům?“.

Odpovídal jsem po pravdě, že z nákupů na zahraničních aukcích a ke svým nejlepším materiálům jsem přišel náhodou, kdy prodávající aukční firma nebo obchodníci neznali skutečnou vzácnost materiálů.

Že se náhoda opakuje popíši na svém nejnovějším přírůstku, kdy se mi podařilo získat velmi vzácnou obálku se známkou Království Kábul.

Napíši zde i něco zpod filatelistické pokličky ohledně cen celistvostí se známkami „tygřích hlav“ (Kábulu) a pozadí nákupů , které většina filatelistů tají.

Raritní obálka se známkou třetí emise ZP6-chybějící rohový ornament, kterou se autorovi podařilo vydražit a o níž je tento článek

V letech 1871-1878 bylo vydaných celkem 9 emisí známek zvaných tygří hlavy.

První emise z r. 1871 měla 4 tiskové desky A, B, C, D , každá po 15 známkách (3x5). Nejvzácnější jsou celistvosti se známkami z desek A a B, kde se ceny těch nejběžnějších obálek s jednou známkou pohybují cca 300-500USD. Poznámka: Zrovna v době psaní tohoto článku je v aukci běžná obálka se známkou z desky B za vyvolávací cenu 695,95 USD, ale to už se mi zdá přehnané a určitě se neprodá (i když prodávajícího znám a nějaké materiály jsem již od něj koupil).

Celistvosti se známkou z desky C se pohybují cca 180-300USD (těch se dochovalo nejvíce) a z desky D cca 200-400USD. Znovu podotýkám, že jde o ty nejběžnější obálky, např. kombinované frankatury, nebo obálky s více známkami jsou podstatně dražší.

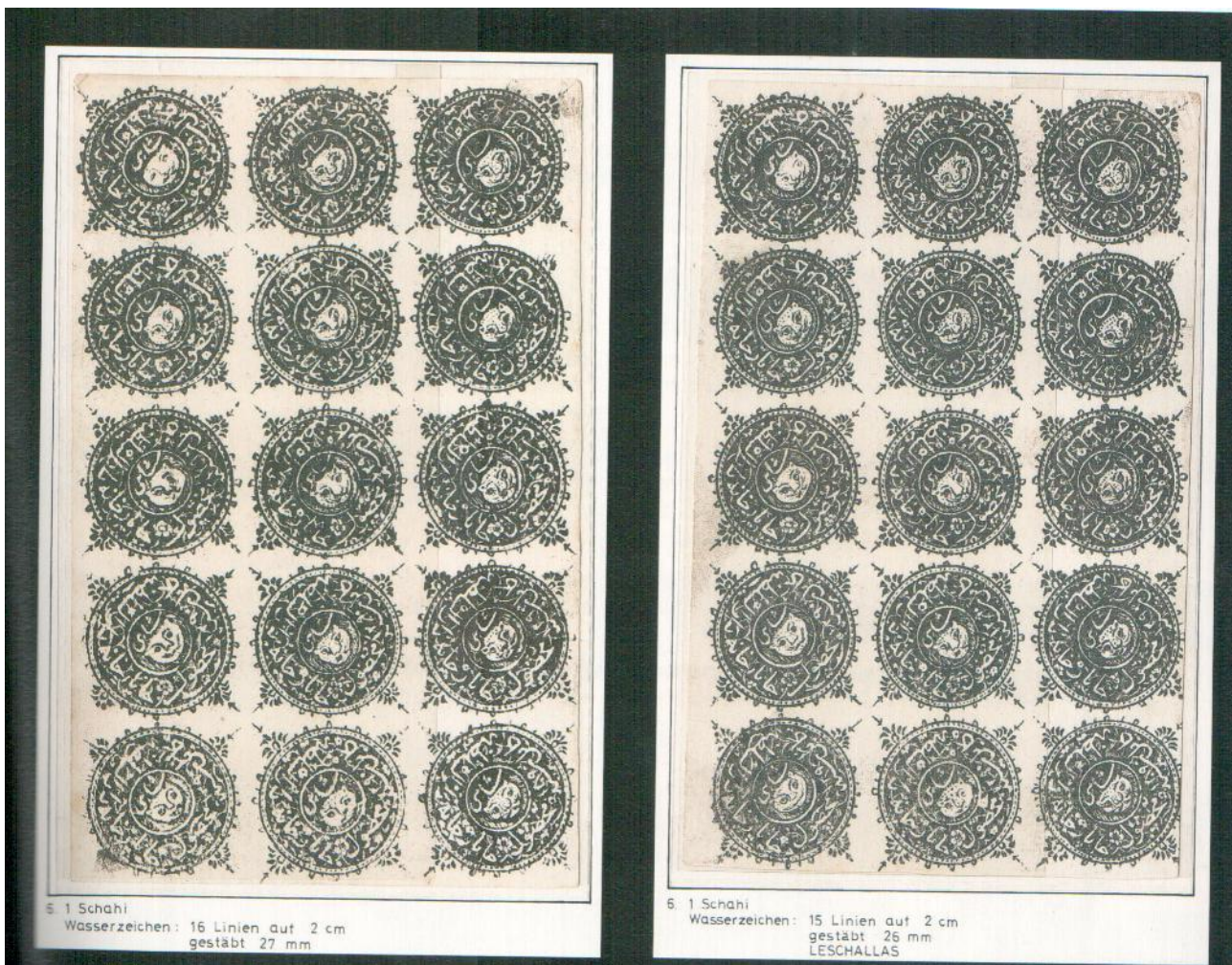
Druhá emise z r. 1872 je velmi raritní (pouze 1 TD o 4 známkách 2x2), nejlevnější vydraženou obálku jsem viděl v aukci u Feldmana za 1.900 CHF.

A nyní se dostáváme ke třetí emisi z r. 1873, která je zastoupena 2 deskami A a B. Celistvosti s těmito známkami jsou již lépe dostupné, zde se ceny pohybují od 80 do 150 USD pokud pomineme vícenásobné a kombinované frankatury.

Je zde ovšem jedna VÝJIMKA.

A to deska A – známkové pole 6. Na tiskové desce je celkem 15 známek (3x5), které tvoří kruhový obraz se 4 ornamentey v rozích známek. Tyto rohové ornamentey jsou na všech známkách první a druhé emise a u tiskové desky A třetí emise. Zde je zapomenutý 1 ornament u známkového pole 6. Na tuto vadu se poměrně brzy přišlo a bylo provedeno několik retuší chybějícího ornamentu (znalci uvádí 2-4, protože se o vlastní retuši nedochovala žádná zmínka).

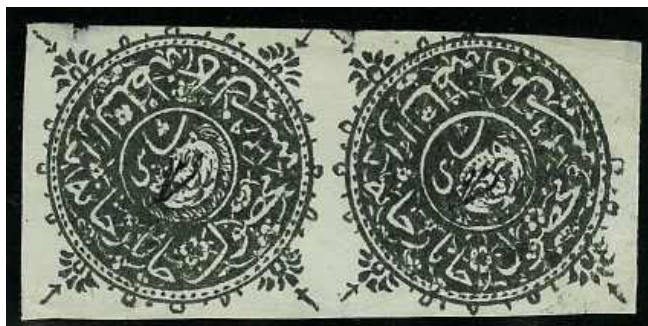
Celé tiskové archy třetí emise, deska A, kde jsou dobře vidět retuše pravého horního rohového ornamentu u ZP6
(ex Dietrich)

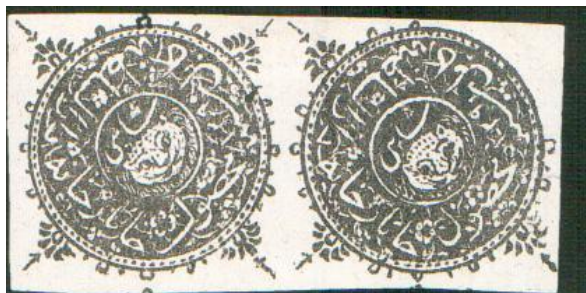
retuš – varianta B – zmenšená část

retuš – varianta A – celý ornament

Známky se zcela chybějícím rohovým ornamentem – dosud zdokumentované chybotisky

(ze sbírky R. Jacka, ex Mjr. Hopkins)

Pol. č.10147-prodaná za 2.600CHF
aukce Feldman (ex Boggs, Dietrich)

Pol. č.10148-prodaná za 550CHF
aukce Feldman (ex Dietrich)

Nyní k cenám celistvostí se známkami ZP6. Co se týká známek s dodatečnou retuší, katalog Gibbons tyto známky oceňuje 33 GBP oproti ostatním ZP, které mají ocenění v použitém stavu pouze 9,75GBP. Zato ZP6 ze zcela chybějícím ornamentem oceňuje na 400 GBP! Z toho vyplývá, že archů ze zcela chybějícím ornamentem muselo být vytištěno velmi malé množství.

Je též možné, že známky s chybějícím ornamentem ZP6 Afghánci prostě vyřadili jako zmetek vystřížením z archů. Musíme si uvědomit, že tyto známky v r. 1873 používali Afghánci a v té době tam o nějaké filatelii a zvláště o chybotiscích jako raritách nemohlo být ani řeči! Dokládá to i fakt, že se nedochoval jediný kompletní tiskový arch se známkou se zcela chybějícím ornamentem!

Tyto chybotisky jako první zveřejnil ve své práci až r. 1903 David Masson. Vraťme se však znovu k cenám. Uvedl jsem zde katalogové ceny dle Gibbonse a nyní se přesuneme k již proběhlé aukci Feldman 19.11.2003 v Ženevě. Zde se samostatně dražila Dietrichova sbírka známek Afghánistánu. Pod položkou č. 10153 byla nabízená kolekce 2 použitých známek a 2 použitých obálek v kombinaci známek bez rohového ornamentu samostatně a na dopise a to

samé s retušovaným ornamentem. U obálky bez ornamentu poznámka:
PRAVDĚPODOBNĚ UNIKÁT!

Vyvolávací cena této kolekce byla 2.000 CHF, ale konečná cena se vyšplhala na 7.500 CHF+provize! Spočítal jsem, že ze 233 prodaných položek to byla 22. nejdražší položka a to si musíme uvědomit, že se zde dražily největší světové afghánské rarity! To nejlepší z těchto materiálů ostatně vystavuje Rolf Jaretzki na Světových výstavách v Síni slávy (např. v Praze 2008).

scarce group (6 items)

10153

Shahi (6) two used singles & two singles on covers, all with bites, showing one of each "ornament missing" & "ornament roughly restored", fine & a very rare group.

2'000

The cover with the single showing "ornament missing" is a rarity & possibly unique

52

November 17-22, 2003

David Feldman SA

Myslím si, že cenu ostatních materiálů můžeme celkem pominout, že rozhodující podíl na ceně tvořila právě tato obálka.

A nyní již ke slibovanému popisu aukce, kterou jsem zažil na vlastní kůži a získal obálku se známkou s chybějícím ornamentem.

Jak pravidelně „brouzdám“ Internetem a prohlížím zahraniční aukce, narazil jsem na obálku s tygří hlavou. Zběžně jsem ji prohlédl, hned poznal, že jde o třetí emisi, deska A – vyvolávací cena 100 USD. Je to cena celkem běžná, obálky se známkami z této emise se dají sehnat i pod 100 USD a tak jsem se chystal nabídku odkliknout a jít spát. Jen jsem si stačil všimnout, že je obálka vyobrazena vzhůru nohama a odeslaná z Peshawaru do Peshawaru (což mne zaujalo, protože poštovní zásilky se většinou dopravovaly z jednoho města do druhého a ne z jednoho místa na druhé v jednom městě). Zničehonic, snad nějakým šestým smyslem jsem si všiml, že známka v jednom rohu postrádá ornament. To přece nemůže být nic jiného než chybotisk ZP6 !

Hned jsem si vyndal ze svojí sbírky příslušnou známku (s retuší rohového ornamentu) pro porovnání ZP a bylo jasné, že je to objev patrně teprve druhé použité obálky s touto známkou na světě!

Samozřejmě to byla ona! O pravosti jsem neměl pochyby, přece jen už mi dost obálek i známek prošlo rukama, nemluvě o stovkách scanů jako studijní materiály. V tomto je přece jen Internet obrovský pokrok!

Téměř bez uvažování jsem okamžitě dal nabídku na 150 USD. Až potom jsem přemýšlel, že jsem asi udělal chybu, protože pokud si toho někdo všimne, dá už si na

mne jako nabízejícího pozor. Též jsem musel připustit, že si toho všimnou skuteční specialisté, jako např. můj přítel z Velké Británie Robert Jack se kterým jsem se jednou „přehazoval“ o vzácnou obálku z Jalalabadu a aukci jsem prohrál. Navíc jsem věděl, že nedávno vydražil zde již vyobrazenou dvoupásku s chybějícím ornamentem ze sbírky filatelistické legendy majora Adriana E. Hopkinse. To všechno se mi honilo hlavou a šel jsem spát.

Druhý den jsem se podíval na průběh aukce a moje nabídka byla „přebita“. Snažil jsem se získat nějaké informace o druhém zájemci, který si zřejmě všiml chybějícího ornamentu a měl jsem jen jednu jistotu, že to není Robert Jack. Ale samozřejmě mi to na náladě nepřidalo, protože žádný sběratel ani obchodník by nedal přes 150 USD za běžnou obálku z této emise. Žena mi navíc řekla, že jsem na sebe neměl vůbec upozorňovat a bidovat až v poslední minutě. Též mi nic jiného nezbylo než čekat a doufat, že když jsem hned na zvýšení nabídky nereagoval, tak si další zájemce řekne, že tomu druhému zase až tak na obálce nezáleží.

A tak jsem denně aukci sledoval, zda někdo nepřihodí a čekal do poslední minuty. Byly to pěkné nervy, ale kupodivu se další zájemce nenašel. Aukce končila v ranních hodinách, tak jsem si přivstal a šel k počítači. Asi 5 minut před koncem stále nic, tak jsem jen tak pro kontrolu, zda jsou všechny moje přihlašovací údaje v pořádku, vydražil bezvýznamnou afghánskou obálku s leteckou známkou za 4 USD. A to jsem již čekal na poslední minutu. Snad 30 vteřin před koncem aukce jsem dal nabídku na 500 USD a netrpělivě čekal. Objevila se cifra 203,50 USD a vzápětí konec. Můj protějšek buď nestačil zareagovat anebo se nechal uchlácholit, že více než týden nepřišla další nabídka. Bylo z toho jasné, že když dal nabídku 200 USD, jen to potvrzovalo, že si této vady všiml.

Napětí jsem ještě zažíval, aby obálka v pořádku přišla, ale dočkal jsem se. Dokonce je v lepší kvalitě než ta prodaná v aukci Feldman, protože jak můžete vidět, je na ní utržený roh.

Tolik o pozadí jedné aukce...

Ještě k cenám afghánských známek a celistvostí.

Afghánistán v současné době nesbírá špičkově příliš mnoho sběratelů. Pokud je mi známo, tak v Afghánistánu neexistuje žádný filatelistický svaz nebo organizace. Několik sběratelů znám z Pákistánu, USA, Austrálie, Velké Británie a Německa. Přibližně asi 20 lidí. Z toho se dá usoudit, že pokud by podobně vzácné materiály pocházely z území ČR (protože se jedná o 19. století, tak z Rakouska a později Rakousko-Uherska), můžeme ceny těchto materiálů násobit minimálně 10x. Pokud by se jednalo o materiály Velké Británie nebo USA tak snad 20x i více.

Nebylo tomu tak vždy. Koncem 19. století byly „tygří hlavy“ Afghánistánu tak populární, že dokonce Ferarri s Taplingem směnili novotisk „tygří hlavy“ za Modrý Mauritius POST OFFICE...

Jaromír Petřík